

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Datum
2014-10-16

Naturmiljöenheten
Karin Wiklund
010-22 33 373

Möte med Samrådsgruppen för naturvård den 16 oktober 2014

Länsstyrelsen, lokal Nyfiket, kl. 15.00 – 18,00

Tema: Juridiska frågor i samband med sjörestaurering

Deltagare: Camilla Winqvist (Heby kommun), Birgitta Olsson, Mark Veldhuis, Sven-Erik Ekström, Ulf Nygren och Sven-Erik Karlsson (Tämnarens Vatten), Classe Göthesson (Sjön Sotterns vänner), Frida Hermansson (Upplandsstiftelsen), Hans Frieberg (Norrsjöns fiskevårdsförening), Mats Rydåker, Per Gustav Jernberg och Torkel Gille (Österby fiskeriförening), Per Möller (Tärnsjö), Per Hedberg (Naturskyddsföreningen i Uppsala och Naturskolan Hammarskog), Staffan Lund (Vansjön Nordsjöns väl), Åsa Hedén (Uppsala kommun), Rune Lönnqvist (Strand- och Stennäsjöns väl), Gunilla Lindgren, Ingrid Wänstrand, Joel Berglund, Fredrik Söderman, Karin Wiklund, Annika Israelsson och Sara Andersson (Länsstyrelsen)

Inledning: Gunilla informerade om upplägget av mötet. Därefter en kort presentationsrunda.

Pass 1. Annika Israelsson, jurist på Länsstyrelsen. Vattenverksamhet – särskilt restaurering av sjöar.

Annika berättade om vattenverksamhet ur miljöbalkens perspektiv (powerpoint-presentation bifogas). Först måste man definiera om en verksamhet är vattenverksamhet eller inte. Definitionen av vattenverksamhet finns i 11 kapitlet i miljöbalken. Om åtgärden definieras som vattenverksamhet gäller anmälnings- eller tillståndsplikt. Det finns dock ett undantag i miljöbalken som säger att anmälan eller tillstånd inte behövs om ”det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas...”, vilket är upp till verksamhetsutövaren att avgöra. För vissa vattenverksamheter som inte är så omfattande räcker det med en anmälan, som görs till Länsstyrelsen. Ett exempel på detta, som Annika tog upp, är grävning etc. inom en bottenyta som är mindre än 3000 m². Om åtgärden påverkar närliggande fastigheter krävs dock alltid tillstånd. Tillstånd för vattenverksamhet söks hos Mark- och Miljödomstolen. Dämningar kräver nästan alltid tillstånd, och att höja vattennivån är en av de svåraste åtgärder man kan göra eftersom det kan påverka så många. Undantaget gäller inte för dämningar, till exempel om man anlägger en tröskel i ett vattendrag. Annika och Sara menade att när man vill göra något i vatten är det bäst att alltid först ta kontakt med Länsstyrelsen.

Annika berättade också om olika begrepp som är viktiga att känna till. För att ha rätt att utföra en vattenverksamhet måste man ha rådighet över vattnet och det har man om man är fastighetsägare. Själva vattnet kan dock inte ägas av privatpersoner utan allt vatten ägs av staten och enskilda i ett slags symbios.

Datum
2014-10-16

Undantaget i miljöbalken tar upp allmänna och enskilda intressen. Allmänna intressen handlar till exempel om åtgärder som påverkar dricksvatten, biologisk mångfald etc. Enskilda intressen handlar om verksamheter som innebär en olägenhet för andra personer.

När man gräver diken eller anläggen en våtmark är det vattenverksamhet men när diken eller våtmarkerna är klara är de vattenanläggningar.

Annika nämnde också kort den vattenutredning, som heter "I vått och torrt" som är ute på remiss till den sista oktober. I utredningen anser man att lagstiftningen behöver moderniseras och man vill att vattenverksamhetsbestämmelserna ska likställas med övriga verksamheter i miljöbalken. Eventuellt kommer kravet på rådighet att tas bort.

Annika tipsade om att Skånes länsstyrelses hemsida har bra information om vattenverksamhet.

Frågor som kom upp:

* Hur är vattenverksamhet kopplad till strandskyddet?

Även om de åtgärder man vill göra inte räknas som vattenverksamhet kan en dispens från strandskyddet krävas. Det kan också krävas ett samråd enligt miljöbalken 12 kapitlet 6§. Det finns en dom som säger att muddring kräver strandskyddsdispens.

* Vad gäller för tuvfräsning på stränder?

Om man gör åtgärder på stranden och inte i vattnet är det inte vattenverksamhet. Men det kan krävas strandskyddsdispens och samråd enligt miljöbalken 12 kapitlet 6§.

* Vad kostar det att göra en anmälan?

Idag kostar det 1350 kr att göra en anmälan om vattenverksamhet till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har 8 veckor på sig att hantera anmälan.

* Vad ska man göra med muddermassor?

Muddermassor är avfall och för att dumpa dem krävs en dumpningsdispens. En anmälan om deponi ska göras till kommunen. Detta behövs dock inte om man använder massorna som jordförbättringsmedel.

* Vilka regler gäller för vassöar?

Om det bildas vassöar som dämmer är det helt ok att ta bort dem utan anmälan, eftersom det inte förändrar vattnets djup eller läge. Men man får inte dumpa det borttagna materialet. Ta kontakt med kommunen (se fråga ovanför). Om man vill skapa vassöar av naturvårdsskäl är det troligen ok om man avlägsnar det fina materialet först.

Pass 2: Sara Andersson, handläggare av vattenverksamhetsfrågor på Länsstyrelsen.

Detta pass var praktiskt inriktat. Sara svarade på ett stort antal frågor från de närvarande:

* Vilka krav ställs på anmälan

Det finns en blankett på vår hemsida. Sök på anmälningspliktig vattenverksamhet.

Gunilla och Sara visade var man hittar ansökningsblanketten. Länk:

<http://www.lansstyrelsen.se/uppsala/SiteCollectionDocuments/Sv/blanketter/miljo-och-klimat/verksamhet-med-miljoparverkan/Anmalningsblankett-vattenverksamheter-1.pdf>

Datum
2014-10-16

* Jag har ett dike med ett åkerhorn i ena hörnet. Jag fick inte lägga igen diket eftersom det var blått på kartan, men det innebär att åkern blev omöjlig att bruka.

Att det är ett blått streck på kartan betyder att diket är biotopskyddat. Det var därför det inte var tillåtet att lägga igen diket. Rationalisering av jordbruket är inget skäl för att lägga igen diken. Men nu finns en ändring i lagen som eventuellt gör detta möjligt. Länsstyrelsen kan ge besked om detta. Ta kontakt med de handläggare på Miljöskydds enheten som handlägger dispenser från biotopskyddsreglerna.

* Vem får lämna in en ansökan om omprövning av en vattendom till Mark- och Miljödomstolen?

Man måste ha rådighet över vattnet för att kunna lämna in en ansökan. Det vanligaste är att sjösänkings-/markavvattningsföretaget lämnar in ansökan. Processen underlättas om alla som ingår i markavvattningsföretaget är överens och skriver under ansökan. Mark- och Miljödomstolen tittar bland annat på syfte och konsekvens, och om det ser ok ut kan de upphäva domen. Om man upphäver avvattningsföretaget finns ändå anläggningen kvar och då har varje markägare ansvar för sin del av diket. Staten får också lämna in en ansökan. Staten kan se att allmännyttan skulle vinna på ett upphävande, men Mark- och Miljödomstolen ska se även till enskilda intressen och då kommer ersättningskrav in i bilden och staten skulle behöva stå för alla kostnader. Därför görs detta väldigt sällan. Kammarkollegiet har lämnat in ansökan vid något tillfälle. Kammarkollegiet kan ta kostnaden om det bara handlar om allmänna intressen, inga enskilda. Länsstyrelser och kommuner kan också lämna in ansökan det men det har de hittills inte gjort.

* Vem ansvarar för miljömålen.

Miljömålen är beslutade av riksdagen. När det gäller vattenkvaliteten är miljömålen också kopplade till Vattendirektivet som Vattenmyndigheterna har ansvar för.

* Om sjön ligger i två län, måste man skicka in ansökan till bägge länsstyrelserna? Länsstyrelserna försöker så långt möjligt samarbeta, men rent strikt måste man skicka in ansökan till bägge länsstyrelserna.

* Exempel på ett anmälningsärende där man vill fräsa vass på 2000 m². Börja gärna med att skicka in blanketten till Länsstyrelsen, som gör en bedömning av om strandskyddsdispens krävs. Om det behövs dispens från strandskyddet hänvisar Länsstyrelsen till kommunen. Strandskyddsdispens bör sökas innan anmälan görs eftersom strandskyddet är hårdare. Om man funderar på om det är tillstånd eller anmälan krävs kan man börja med att skicka in en anmälan. Då kan man samråda om detta och Länsstyrelsen kan bedöma om det behövs ett tillstånd.

Länsstyrelsen har 8 veckor på sig att hantera en anmälan. Tiden räknas från det att anmälan är komplett och vi fått in prövningsavgiften (för närvarande 1350 kr).

Länsstyrelsen tar sedan ett beslut. Men detta beslut saknar rättskraft gentemot en granne. Beslutet i anmälningsärende är inget tillstånd. Länsstyrelsen har bara bedömt allmänna intressen, inte enskilda. Om man är överens med sina granna kan det vara bättre att satsa på ett tillstånd direkt. Kostnaden för att söka tillstånd är i procent av anläggningskostnaden. Om den är liten kan det handla om bara 5000 kr. Om man samråder med Länsstyrelsen när det gäller

Datum
2014-10-16

tillståndsansökan är det viktigt att komma ihåg att Mark- och Miljödomstolen kan ha en annan uppfattning än Länsstyrelsen och vi är därför lite försiktiga med vad vi säger. Tillståndet från Mark- och Miljödomstolen gäller för evigt. Men det måste till en MKB som kan kosta en hel del pengar.

Sara Andersson tar emot anmälningsärenden för vattenverksamhet.
Sara har telefon 010-22 33 206 och e-post sara.andersson@lansstyrelsen.se.

* Vad gäller om man inte fått något besked efter 8 veckor?
Anmälan har ingen rättskraft. Man har rätt att göra det som är anmält när det har gått 8 veckor. Men Länsstyrelsen kan påpeka om man har gjort något fel och säga att det måste göras om, man kan dock inte bli åtalsanmäld för åtgärden. Går man på undantaget ska man ha ordentlig på fötterna. Då kan man både bli åtalsanmäld och få rätta till det.

* Var hittar man vattendomar?
Vattendomar finns hos Mark och Miljödomstolen. Länsstyrelsen kan hjälpa till med att ta fram nummer på vattendomen, sedan får man höra av sig till Mark- och Miljödomstolen. Fast om det gäller vi markavvattningsföretag finns de på Länsstyrelsen.

Sara och Gunilla visade hur man hitta namn på diknings-/sjösänkingsföretag och båtadsområden på Länsstyrelsens hemsida (tittskåp i webbgis) <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/upsala/underlag/>. Ingen inloggning krävs Bocka för ”Mark och vattenreglerande bestämmelser”. Man måste zooma in för att se områdena. Även om flera markavvattningsföretag ligger på varandra gäller alla. Man kan se namnet i högra fliken. Vi saknar fem kartblad kring Tämnaren som vi gärna vill ha kunskap om.

Markavvattningsföretagen finns med även om de aldrig blev utförda, men då finns det uppgift om detta. Vilka fastighetsägare som ingår i företaget syns inte i Webbgis. För att få reda på det får man kontakta Lantmäteriet. Om det är någon/några enstaka fastighetsägare kanske Länsstyrelsen kan hjälpa till.

* Hur länge gäller markavvattningsföretag?
Markavvattningsföretag som har ett tillstånd hur gamla de än är. Viktigt att ha koll på dem. Det finns ca 2500 markavvattningsföretag i länet.

* Vem har tillsyn över vattenverksamhet?
Länsstyrelsen är tillsynmyndighet. Men avvattningsföretaget har ansvar för att domen följs.

* Vad gäller för vattenverksamhet i samband med LONA/LOVA-medel?
När Länsstyrelsen provar LONA/LOVA-ansökningar bedöms bara naturvårdsnyttan. Länsstyrelsen gör inte någon bedömning av rätten att utföra åtgärderna. Till exempel kan strandskyddsdispens krävas eller en arkeologisk undersökning.

* Vad gäller om man vill göra en anläggning på annans mark?
Man kan skriva ett avtal om detta, men avtalet är mellan två specifika personer och gäller inte mot ny markägare, om man inte skriver in det i fastighetsregistret.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Datum
2014-10-16

* Vad gäller om man förvärvar en fastighet som ingår i ett markavvattningsföretag?
Då får man en skyldighet, vilket kan innebära stora kostnader. I vattenutredningen föreslås att det ska stå i fastighetsregistret om fastigheten ingår i ett markavvattningsföretag.

* Finns det något i Vattenutredningen som kommer att förenkla att genomföra åtgärder?
Ja, tror Sara. Det blir tydligare och vattenverksamhet kommer att likna övriga miljöbaken. Men det kan bli dyrare eftersom Lantmäteriet ska kopplas in. Vi har utredningen på remiss till den 31 oktober remiss. Kanske kan en modernare lagstiftning finnas på plats 2016.

* Hur ser Länsstyrelsen på att bottensuga för att lyfta ur fosfor ur systemet i Tämnaaren?

* Kan man köra på samma yta på 2999 m² varje år?

Muddring är vattenverksamhet. Samråd med Länsstyrelsen.

* Vad gäller för att gräva ur en grop under ett hopptorn?

Det är vattenverksamhet det kommer man inte ifrån, men sen kan ju eventuellt undantaget komma in.

* Vad gäller för Untra kraftverk?

Det ligger i ett Natura 2000-område, men verksamhet som påbörjades innan områden blev utpekade som Natura 2000 övertrumfar Natura 2000. Men vid ansökan om nya tillstånd måste hänsyn tas till Natura 2000.

Minnesanteckningar:
Karin Wiklund